

ROZVOD AKO PROCES VÝZNAMNÝCH ZMIEN V RODINE

DIVORCE AS A PROCESS OF SIGNIFICANT CHANGES IN THE FAMILY

ŠTEFAN NESZMÉRY

Abstrakt

Príspevok sa venuje stále aktuálnej téme rozvodu a jeho dopadu na rodinu. Uplynulé obdobie poznamenané pandémiou COVID-19 malo dopad nielen na celé hospodárstvo Slovenskej republiky, ale vo zvýšenej miere prináša nárast rozvodov, ktorý vyvoláva významné zmeny v rodine.

Kľúčové slová

Rozvod, rodina, funkcie rodiny, manželstvo

Abstract

The article deals with the ever-current topic of divorce and its impact on the family. The past period marked by the COVID-19 pandemic had an impact not only on the entire economy of the Slovak Republic, but also brought about an increase in divorces, which causes significant changes in the family

Keywords

Divorce, family, family functions, marriage

ÚVOD

Rodina je základným pilierom ľudskej existencie, ktorá začína narodením a končí smrťou. Má nenahraditeľný význam pre osobnostný a sociálny rozvoj jednotlivca. Okrem toho, že uspokojuje fyzické, duševné a sociálne potreby, rodina poskytuje aj nevyhnutný kontext pre individuálnu sebarealizáciu a slúži ako zdroj životných skúseností a vzorcov správania, ktoré nás sprevádzajú po celý život (Fischer, Škoda, 2009). Napriek všetkým výzvam a prekážkam, ktoré rodina zažíva, je základným kameňom spoločnosti a plní niekoľko základných funkcií, medzi ktoré patria:

- „biologicko-reprodukčná funkcia,
- emocionálna funkcia,
- sociálna funkcia,
- ekonomická funkcia,

- opatrovateľská funkcia,
- kultúrno-hodnotová funkcia,
- výrobná funkcia,
- odpočinkovo-rekreačná funkcia,
- ochranná funkcia“ (Gabura, 2006, s. 28 – 29).

Manželstvo a manželský zväzok

Manželstvo je jedinečný právny zväzok, v ktorom sa spojí muž a žena. Je to spoločenstvo dvoch osôb rôzneho pohlavia, ktoré je uznávané a regulované právnymi predpismi. Manželstvo môžeme považovať za jediný právne akceptovaný spôsob spoločného života, ktorý vzniká a končí podľa stanovených zákonných postupov. Hlavným cieľom manželstva je vytvoriť harmonické prostredie pre rozvoj vzťahu medzi partnermi a správnu výchovu detí. Je to dlhodobá forma spolužitia, ktorá poskytuje pevný základ pre budovanie vzájomných vzťahov a rodinného života. Manželstvo je považované za dôležitý inštitút, ktorý podporuje stabilitu a blaho rodiny. Vznik a zánik manželstva sú upravené zákonom a vyžadujú presne stanovené postupy. Týmto spôsobom sa zabezpečuje právna ochrana a istota pre manželov. Manželstvo je vnímané ako právny vzťah, ktorý prináša so sebou zodpovednosť a práva pre obidve strany. Dôležitosť manželstva spočíva v jeho schopnosti poskytnúť stabilné a láskyplné prostredie pre vzájomný vzťah partnerov a zabezpečiť riadnu výchovu a rast detí. Je to inštitúcia, ktorá má svoje miesto v spoločnosti a pomáha vytvárať pevné rodinné väzby a zdravé prostredie pre všetkých jej členov (Smyčková, Kotrecová, 2009). Manželstvo zohráva dôležitú úlohu v reprodukčnom a sociálnom usporiadaní spoločnosti, ktoré sa tradične rozširuje aj na širšiu rodinu. Každý jednotlivец, ktorý vstupuje do manželstva, má svoje individuálne očakávania a túžby. Muži často vyhľadávajú mladé, atraktívne a verné partnerky, zatiaľ čo ženy preferujú starších, spoločensky dominantnejších mužov. Súčasne obidve pohlavia túžia po milujúcom, zdravom a atraktívnom partnerovi. Kľúčovým aspektom je emocionálne spojenie medzi partnermi. Avšak, už pri výbere životného partnera sa dajú pozorovať náznaky, ktoré môžu viesť k prípadnému rozvodu. Rozvod manželstva často súvisí s neplodnosťou, sexuálnou nespokojnosťou alebo tragickým úmrtím dieťaťa. Zaujímavé je, že viacnásobné manželstvá môžu byť častejšie stabilné ako prvotné. Rozvod častejšie postihuje neverné ženy a mužov, ktorí prejavujú krutosť alebo sú menej dominantní. Manželstvá, kde ženy dominujú vo finančných záležitostiach, neverbálnej komunikácii a rozhodovaní, často vykazujú nižšiu úroveň uspokojenia. V spoločnostiach, kde sú ženy finančne nezávislé od svojich manželov, je

vyššia pravdepodobnosť rozvodu (Weisfeld, Weisfeld, 2017). Je však dôležité si uvedomiť, že každé manželstvo je jedinečné a mnoho faktorov môže ovplyvniť jeho stabilitu a trvanie. Rozvod nie je jednoznačne determinovaný finančnými aspektmi alebo dominantnou postavou jedného z partnerov. Mnohé iné faktory, ako komunikácia, vzájomné porozumenie, rešpekt a podpora, prispievajú k zdravému a šťastnému manželstvu bez ohľadu na vonkajšie okolnosti.

Rozvod môže mať negatívny vplyv na všetky tieto funkcie. Hlavným dôsledkom rozvodu (a tiež predchádzajúceho rodičovského konfliktu) je oslabenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Po rozvode čelí väčšina rodičov dvom hlavným problémom:

1. Zvládanie vlastných psychických konfliktov, ich prijatie a následné riešenie.
2. Akceptovanie novej úlohy ako rozvedeného rodiča.

Po rozvode musia rodičia prekonávať tieto výzvy a hľadať spôsoby, ako sa vyrovnáť so svojimi osobnými konfliktami a nájsť nový spôsob fungovania vo svojej novej rodičovskej úlohe (Kalmijn, 2009).

Deti v rodinách, kde prebehne rozvod, majú často obmedzenú emocionálnu podporu, finančnú pomoc a praktickú asistenciu zo strany rodičov. Taktiež sa v rozvedených rodinách prejavuje nedostatok podpory vo forme jazykovej stimulácie, prejavovania hrdosti, lásky, podpory akademického rozvoja, sociálnej zrelosti a nežnosti vo vzťahu k deťom. Je bežné, že je v týchto rodinách k dispozícii menšie množstvo hračiek a hier zároveň dochádza k zvýšeniu používania fyzických trestov. Hoci niektoré štúdie naznačujú, že samotný rozvod nemusí mať priamy vplyv na rodičovstvo, často spôsobuje obavy, vyčerpanie a stres u rodičov. Tieto faktory negatívne ovplyvňujú spôsob, akým sa rodičia starajú o svoje deti a akým spôsobom ich kontrolujú. Rozvod a rozchod tak vedú k menej starostlivému a nadmernému ochranárskemu prístupu voči deťom počas ich dospievania (Strohschein, 2007). Myslíme si, že rozvod môže mať značný vplyv na deti v rozvedených rodinách. Nedostatok emocionálnej, finančnej a praktickej podpory zo strany rodičov môže viesť k nedostatočnému vývoju a dobrej pohode detí. Znížená jazyková stimulácia, nedostatok hrdosti, lásky a podpory v akademickom a sociálnom rozvoji môžu mať dlhodobé dôsledky na sebadomie a úspech detí v rôznych oblastiach ich života. Navyše, zvýšená pravdepodobnosť fyzických trestov a nedostatok hracích a vzdelávacích aktivít môžu negatívne ovplyvniť psychické a emocionálne zdravie detí.

Schopnosť detí dôverovať svojim rodičom, blízkym priateľom a ostatným je úzko spojená s kvalitou vzťahov medzi rodičmi a dospievajúcimi, bez ohľadu na to, či rodičia sú rozvedení, alebo nie. Deti v rozvedených rodinách majú väčšiu tendenciu oddialiť sa od svojich

pôvodných rodín skôr a častejšie než deti z neporušených manželstiev, kvôli nižšej úrovni rodinnej súdržnosti a harmonického prostredia. Čím väčšie sú problémy v manželstve rodičov, tým skôr deti opúšťajú domov (King, 2002). Ak sú v manželstve rodičov prítomné vážne problémy, deti môžu cítiť zvýšený stres a napätie, čo môže podľa nás ovplyvniť ich dôveru a pocity bezpečia voči rodičom. V týchto prípadoch môže byť opustenie domova pre deti jedným zo spôsobov, ako sa vyhnúť konfliktom a zmierniť svoje emočné zaťaženie.

Deti, ktorých rodičia sa rozvedli, majú často horšie a menej stimulujúce domáce prostredie. Rozvedené matky, hoci s najlepšimi úmyslami, majú často obmedzenú schopnosť poskytnúť svojim deťom emocionálnu podporu v porovnaní s matkami v trvalých manželstvách. Majú tendenciu byť menej láskavé a komunikatívne a viac disciplinované voči svojim deťom. Deti z rozvedených rodín tiež dostávajú menej emocionálnej podpory od svojich otcov v porovnaní s deťmi z neporušených rodín. Je pravdepodobné, že otcovia sa vzdialia od svojich mladších detí, ak im je v čase rozvodu odopretá zákonná starostlivosť (King, 2002). Je dôležité si uvedomiť, že tieto pozorované trendy sa nemusia vyskytovať vo všetkých prípadoch rozvedených rodín. Existujú aj rozvedení rodičia, ktorí sa snažia aktívne poskytovať svojim deťom potrebnú emocionálnu podporu a vytvárať stimulujúce domáce prostredie. Avšak, všeobecne platí, že rozvod môže mať negatívny vplyv na dostupnosť a kvalitu tejto podpory.

Aby sa minimalizovali tieto negatívne účinky, je dôležité, aby rozvedení rodičia pracovali na zachovaní zdravých a podporných vzťahov so svojimi deťmi. Komunikácia, vzájomné porozumenie a snaha o udržanie záväzkov voči deťom môžu pomôcť prekonať niektoré z týchto výziev. Aby sa zachovala ich emocionálna pohoda a dôvera voči rodičom, vytvorenie stabilného a podporného prostredia pre deti je nevyhnutné.

Rozvod ako proces významných zmien v rodine

Podľa zákona o rodine (§ 1) je „*manželstvo zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manžel a manželka sú si rovní v právach a povinnostiach. Hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí.*“

Zákon o rodine teda potvrdzuje, že spoločnosť považuje manželstvo za jedinečný a dôležitý inštitút a zároveň ho chráni a podporuje v záujme jeho dobra. Tým, že manželstvo je právne chránené a jeho účelom je založenie rodiny a výchova detí, sa spoločnosť snaží podporovať trvácnosť manželského zväzku a posilňovať rodinné väzby. Zákonná ochrana

manželstva a rodiny môže pomôcť vytvoriť prostredie, v ktorom deti môžu bezpečne rásť a rozvíjať sa.

Zákonné dôvody rozvodu

Rozvod manželstva v Slovenskej republike je upravený v zákone číslo 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Procedurálne aspekty súdneho konania sú detailne popísané v Civilnom mimo sporovom poriadku zákona číslo 161/2015 Z. z.

V rámci právneho systému Slovenska je rozvod manželstva jedinou akceptovateľnou formou definitívneho ukončenia manželskej väzby počas života oboch partnerov, predstavujúci zákonný spôsob riešenia nedorozumení v manželstve. Rozvod manželstva môže nastať len v prípade splnenia dvoch legislatívnych podmienok, konkrétne ak manželstvo stratilo svoj účel a nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

Súd, v priebehu rozvodového konania, preskúmava, či sú vzťahy medzi manželmi tak závažne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo prestalo plniť svoj účel a obnovenie manželskej väzby nie je reálnou možnosťou. Proces konania sa zameriava na zhodnotenie, či ide o definitívny rozpad manželstva, pričom musí ísť o rozvrat, ktorý je charakterizovaný intenzitou a trvaním narušenia vzťahov medzi manželmi a zdá sa byť nenapraviteľný. Zákon nešpecifikuje presne, aké situácie oprávňujú manželov na rozvod, a túto rozhodovaciu právomoc ponecháva výlučne na uvážení súdu. Ak súd dospel k presvedčeniu, že manželstvo je vážne a trvalo rozvrátené a že žiadna náprava nie je reálne očakavateľná, rozvod manželstva je schválený (Turcsányiová, 2023).

V prípade, že jeden z účastníkov manželstva podá návrh, súd skúma príčiny vážneho rozvratu vzťahov medzi manželmi a berie to do úvahy pri rozhodovaní o rozvode. Pri posudzovaní rozvodu súdy vždy dbajú na najlepší záujem neplnoletých detí, ako stanovuje Zákon č. 36/2005 Z. z. Súd sa zameriava na objasnenie dôvodov, ktoré spôsobili trvalý rozpad manželského vzťahu. Pri rozhodovaní o rozvode zvažuje rôzne faktory, vrátane emocionálneho a fyzického blaha detí, ich výchovy a starostlivosti. Súd sa snaží nájsť najlepšie riešenie, ktoré bude slúžiť záujmu a dobru detí.

Štádiá rozvodového procesu

Rozvod je proces, ktorý prebieha cez niekoľko fáz, pričom prvou fázou je obdobie rozhodovania. Avšak, rozhodnutie o ukončení manželstva nie je vždy rovnaké pre obidvoch partnerov. Keď je rozhodnutie o rozvode už definitívne a vážne, začína sa prejavovať citové odcudzenie od partnera. V tomto bode sa začína vytvárať rozvodová postava alebo rola, ktorá

sa môže, ale nemusí, zhodovať s úlohou, ktorú partner zohrával v období stabilného vzťahu. Matoušek, Koláčková a Kodymová (2005) identifikujú dva základné typy rozvodových rolí:

1. **Symetrická konštelácia:** V tejto situácii obidve strany prijímajú podobné kroky a reakcie v rámci rozvodového procesu. Obe strany prechádzajú podobnými emocionálnymi a praktickými zmenami a zohrávajú aktívnu úlohu v tomto procese.
2. **Komplementárna konštelácia:** V tomto prípade sa jeden partner správa nezávisle, zatiaľ čo druhý je závislý na jeho rozhodnutiach a krokoch. Vzťah medzi partnermi je asymetrický a jeden partner preberá vedúcu úlohu v riadení a rozhodovaní o rozvode.

Tieto rozvodové role a konštelácie môžu mať vplyv na priebeh a dynamiku rozvodového procesu. Každá konštelácia prináša so sebou svoje špecifické výzvy a možnosti pre jednotlivých partnerov. Je dôležité mať na pamäti, že každý rozvod je jedinečný a môže sa líšiť v závislosti od individuálnych okolností a vzťahových dynamík medzi partnermi.

Nasleduje fáza konfliktov, ktorá vedie k samotnému rozvodu. Počas tejto fázy partnerstvo prechádza veľkou krízou, ktorá sa prejavuje zvýšeným konfliktným správaním alebo vzájomným vyhybaním sa. Komunikácia medzi manželmi sa buď úplne preruší, alebo sa stáva agresívnou. Spolupráca medzi nimi sa zastavuje, oddelene trávia voľný čas a podobne. V dôsledku toho dochádza, ako uvádza Matoušek a kolektív (2005), k eskalácii konfliktov a zväčšeniu vzdialenosti medzi partnermi. V tradičných typoch rozvodov, ktoré popisujú Matoušek, Koláčková a Kodymová (2005), sa často objavujú otázky týkajúce sa výživného pre deti, bývania, stýkania sa s rodičmi, delenia majetku a podobne. V tejto fáze rozvodového procesu často dochádza k silným emocionálnym reakciám na rozvodovú situáciu. Súdne rozvodové konania samy osebe predstavujú veľkú traumu, pretože partneri čelia nečakaným obvineniam z druhej strany. Tieto ťažkosti a konflikty, ktoré sa objavujú počas tejto fázy rozvodu, môžu spôsobiť veľký emočný stres a zasiahnuť do života jednotlivých partnerov. Je dôležité, aby sa partneri vedeli vyrovnávať so svojimi emocionálnymi reakciami a nájsť konštruktívne spôsoby riešenia konfliktov, aby sa mohli postupne približovať k ukončeniu manželstva a začiatku nového životného obdobia.

Novák a Průchová (2007) prinášajú alternatívny pohľad na jednotlivé štádiá rozvodu. Podľa ich výskumu existujú štyri hlavné štádiá rozvodu, ktoré môžu prebiehať postupne:

1. Prvé štádium je označované ako **štádium protestu**, kde odporcovia rozvodu sa snažia protestovať. Ich reakcie často nemajú pozitívny efekt, pretože buď

zdôrazňujú svoju závislosť od partnera, alebo prejavujú nezávislosť s opovrhnutím a agresivitou.

2. Druhé štádium, **štádium zúfalstva**, je charakterizované smútkom a výčitkami svedomia za chyby, ktoré sa stali. V tejto fáze sa často zdôrazňuje všetko negatívne, čo sa v minulosti udialo. Ľudia v zúfalstve môžu vykonávať činy, ktoré sú motivované intenzívnymi pocitmi bezmocnosti, strachu, smútku a frustrácie a prejavovať agresiu. Píšu zúfalé listy, vyhrážajú sa a snažia sa objaviť slabiny toho, kto inicioval rozvod.
3. Tretie štádium je **fáza popierania** alebo postupný prechod od zúfalstva k rezignácii. V tomto štádiu môže odporcov rozvodu sprevádzať popieranie toho, ako veľmi im záležalo na zachovaní manželstva a môže sa objaviť aj nenávisť voči druhej strane. Emocionálna závislosť sa postupne mení na znechutenie, vytvárajúc tak priestor pre rozvodové boje.
4. Samotné riešenie a **vyrovnanie sa s rozvodom** môže byť náročné. Je dôležité si uvedomiť, že niektorí ľudia sa môžu sústrediť iba na riešenie rozvodu bez skúmania príčin rozpadu vzťahu. Týmto spôsobom si môžu preniesť rizikové vzorce správania do budúcich vzťahov, ktoré môžu v konečnom dôsledku vzniknúť. V tejto fáze nie je nevyhnutné premýšľať o ďalšom manželstve alebo vzťahu. Dôležité je zamerať sa na riešenie súčasnej situácie a udržať si správne psychické nastavenie (Novák, Průchová, 2007).

Je dôležité zdôrazniť, že rozvod je závažným a komplexným procesom, ktorý by mal byť riadne posúdený a rozhodnutý s ohľadom na všetky relevantné okolnosti a záujmy zúčastnených strán, najmä detí. Súdy majú za úlohu rozhodnúť o rozvode s ohľadom na práva a záujmy každého jednotlivého člena rodiny, aby sa dosiahlo spravodlivé a vyvážené riešenie.

Hlavné príčiny rozvodu

V dnešnej náročnej dobe je stále väčšou výzvou udržať manželstvo, ktoré sa stáva čoraz kratším a menej odolným voči tlakom. Z najnovších štatistík Štatistického úradu SR vyplýva, že jedným z hlavných dôvodov rozvodov na Slovensku je rozdielnosť pováh, názorov a záujmov. Partneri často zistia, že ich osobnosti sa nedokážu dlhodobo harmonicky dopĺňať. Druhým najčastejším dôvodom rozpadu manželstva sú ostatné príčiny, čo naznačuje, že rozvod môže byť výsledkom rôznych faktorov a okolností. Medzi týmito príčinami sa nachádza nevera,

nedostatok záujmu o rodinu a problémy spojené s alkoholizmom. Tieto faktory zasahujú do dôvery a vzájomnej podpory medzi partnermi, čo môže narušiť stabilitu manželstva. Je tiež zaujímavé, že percentuálne najnižší podiel rozvodov u mužov je spôsobený zdravotnými dôvodmi vrátane neplodnosti, zatiaľ čo u žien je najnižšie percento rozvodov spôsobené zlým zaobchádzaním a odsúdením pre trestný čin. Tieto dôvody odrážajú osobitosti jednotlivých pohlaví a ich skúseností v manželstve.

Tabuľka 1 Príčiny rozvodov

Príčina rozvratu	2017	2018	2019	2020	2021
	Muži				
Spolu	9 618	9 560	9 466	8 295	8 131
Neuvážené uzavretie manželstva	58	51	41	55	46
Alkoholizmus	499	491	505	505	437
Nevera	864	856	951	814	733
Nezáujem o rodinu	250	246	281	302	289
Zlé zaobchádzanie, odsúdenie pre trestný čin	93	95	107	85	68
Rozdielnosť pováh, názorov a záujmov	6 558	6 625	6 270	5 422	5 405
Zdravotné dôvody, vrátane neplodnosti	36	19	22	29	16
Sexuálne nezhody	28	30	30	31	19
Ostatné príčiny	968	876	996	812	847
Súd nezistil zavinenie	264	271	263	240	271
	Ženy				
Spolu	9 618	9 560	9 466	8 295	8 131
Neuvážené uzavretie manželstva	58	51	41	55	46
Alkoholizmus	102	99	121	126	99
Nevera	664	656	748	690	633
Nezáujem o rodinu	163	167	213	224	218
Zlé zaobchádzanie, odsúdenie pre trestný čin	15	16	20	18	13
Rozdielnosť pováh, názorov a záujmov	6 558	6 625	6 270	5 422	5 405
Zdravotné dôvody, vrátane neplodnosti	31	20	24	26	22
Sexuálne nezhody	28	30	30	31	19
Ostatné príčiny	1 147	1 091	1 211	1 023	1 047
Súd nezistil zavinenie	852	805	788	680	629

Zdroj: Štatistická ročenka Slovenskej republiky 2022

Z týchto informácií je jasné, že rozvodové štatistiky odhaľujú pestrosť a zložitosť dôvodov, prečo manželstvá končia. Je dôležité si uvedomiť, že každý prípad je jedinečný a vyžaduje individuálny prístup a porozumenie, aby sme mohli lepšie porozumieť týmto zložitým situáciám a prípadne im predchádzať. Napríklad, podľa britských rozvodových právnikov z firmy Slater a Gordon (2018) bola vykonaná štúdia, ktorá zahrnula viac ako 2000 párov. Táto štúdia identifikovala najčastejšie príčiny rozvodov a problémy, s ktorými sa páry často stretávajú. Právnikom sa podarilo presne a jasne identifikovať tzv. ostatné príčiny rozvodov a zhodnotiť ich percentuálny podiel.

Zistenia ukázali, že každý piaty manželský pár sa háda o peniaze. Hlavným problémom je najmä finančná situácia, kde vznikajú nezhody, ak jeden z partnerov utráca nezodpovedne alebo ak neexistuje zhoda ohľadom financií a ich riadenia. Hoci financie majú prvé miesto, pracovné záležitosti sú na druhom. Problémy môžu vzniknúť, ak jeden z partnerov trpí v práci, je preťažený, zažíva šikanovanie alebo nie je primerane platený. Tieto pracovné problémy sa následne prenášajú do rodiny a môžu spôsobiť napätie medzi partnermi. Je dôležité, aby sa pracovné problémy riešili priamo v pracovnom prostredí a neprejavovali sa negatívne doma. Súčasná uponáhľaná doba, kedy väčšina ľudí je zaneprázdnená pracovnými povinnosťami, nákupom potravín alebo starostlivosťou o deti, nezanecháva partnerom veľa času pre seba. Nedostatok spoločného času sa často stáva zdrojom problémov vo vzťahu. Až 14 % párov uviedlo, že nedostatok spoločného času bol dôvodom rozvodu. Je dôležité si vytvoriť čas pre seba a aj pre partnera a nájsť si spoločné záujmy. Pre 9 % párov bola dôvodom na rozvod nedostatočná zhoda v záujmoch. Intimita je tiež dôležitou súčasťou zdravého vzťahu a nedostatok sexu patrí medzi 10 najčastejších dôvodov rozvodu. Udržanie iskry vo vzťahu je kľúčové, ale s narastajúcim pracovným zaťažením mnohí ľudia nemajú dostatok času na intímne chvíle. Okrem toho, 12 % párov sa rozvádza kvôli nezhodám medzi širšími príbuznými. Nezhody taktiež vznikajú medzi rodičmi pri výchove detí, čo predstavuje veľký problém pre mnohé páry (Slater, Gordon, 2018). Rodičovstvo nie je jednoduché a je potrebné, aby partneri spolupracovali a diskutovali o výchovno-vzdelávacom procese ešte pred narodením dieťaťa a prispôbovali sa meniacim sa situáciám, keď dieťa rastie.

Záver

Rozvod a vzájomné opustenie sú vždy teoreticky možné a páry by mali brať túto možnosť do úvahy už pri uzatváraní manželstva. Medzikultúrne výskumy identifikovali viaceré faktory, ktoré majú významný vplyv na rozvod, ako napríklad neplodnosť, sexuálne problémy, neveru, krutosť a ekonomické zlyhanie (Weisfeld, Weisfeld, 2017). Dôvodov, prečo k rozvodu

dochádza, je mnoho. Aj keď si ľudia zväčša vyberajú manželstvo s úmyslom byť spolu navždy, približne polovica manželstiev v Spojených štátoch skončí rozvodom. Rozvod je často iniciovaný ženami, čo má za následok prudký pokles ich príjmu, často pod hranicu chudoby. Často sa stávajú aj samostatnými rodičmi so všetkou zodpovednosťou za deti. Opäť sa zriedka rozhodnú opätovne sa vydať. Rozvod je pre mnohé ženy ťažkou situáciou. Napriek tomu sa ženy častejšie rozhodujú podať žiadosť o rozvod a lepšie sa s tým vyrovnávajú ako muži. Prečo tomu tak je? Existuje niekoľko faktorov, ktoré môžu viesť k rozvodu, ako napríklad fyzické násilie, finančné problémy, neplodnosť, nevera a konflikty osobností. Avšak často ide o čisto osobné a individuálne dôvody, prečo sa ženy rozhodnú opustiť vzťah (Parker et al., 2022).

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BISKUPIČ, Martin. 2019. Rozvod dohodou a dohoda o rozvode. [online]. Publ. 09.05.2019. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<<https://martinbiskupic.sk/rozvod-dohodou/>>.

FISCHER, Slavomír – ŠKODA, Jiří. 2009. Sociálnípatologie. Praha: GradaPublishing, 2009. 224 s. ISBN 9788024727813.

GABURA, Ján. 2006. Sociálna práca s rodinou. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2006. 59 s.

GEŽOVÁ, Katarína. 2012. Rozvod, porozvodová adaptácia a možnosti riešenia z hľadiska sociálnej andragogiky a sociálnej pedagogiky. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela,

KALMIJN, Matthijs. 2009. Country Differences in theEffects of Divorce on Well-Being: The Role of Norms, Support, and Selectivity. In EuropeanSociologicalReview. Roč. 26, 2009, č. 4, s. 475 – 490. ISSN 1468-2672.Dostupné na internete:

<<https://academic.oup.com/esr/article-abstract/26/4/475/511006>>.

KING, Valerie. 2002. ParentalDivorce and Interpersonal Trust in AdultOffspring. In Journal of Marriage and theFamily. Roč. 64, 2002, č. 3, s. 648. ISSN 1741-3737. Dostupné na internete:

<<https://eric.ed.gov/?id=EJ650176>>.

LACA, Slavomír. 2011. Sociálna patológia a patológia rodiny. [online]. Publ. 02.11.2011. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<<https://www.prohuman.sk/socialna-praca/socialna-patologia-a-patologia-rodiny>>.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. 2003. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, Oldřich – KOLÁČKOVÁ, J. – KODYMOVÁ, P. 2005. Sociální práce v praxi. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 978-80-7367-002-X.

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2021. Dopad pandémie na rozvodovosť. [online]. Publ. 05.05.2021. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<<https://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=3350>>.

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2021. Ovplyvnil COVID-19 rozvodovosť?. [online]. Publ. 19.04.2021. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<https://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2021/analyzy_komentare/20210420_COVID_19_Rozvody_Komentar.pdf>.

NOVÁK, Tomáš – PRŮCHOVÁ, Bohumila. 2007. Předrozvodové a rozvodové poradenství. Praha: GradaPublishing, 2007. 144 s. ISBN 978-80-247-1449-3.

OLÁH, Michal – SCHAVEL, Milan – ČISECKÝ, František. 2007. Sociálna prevencia. 2. vyd. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2007. 141 s. ISBN 9788089271221.

ONNOFRIO, Brian – EMERY, Robert. 2019. Parentaldivorce or separation and children'smentalhealth. In WorldPsychiatry. Roč. 18, 2019, č. 1, s. 100 – 101. ISSN 2051-5545. Dostupné na internete:

<<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30600636/>>.

ORAVCOVÁ, Jitka. 2013. Poradenstvo pomáhajúcich profesií. Banská Bystrica: Belianum, 2013. 250 s. ISBN 978-80-557-0347-3.

PARKER, Gilian et al. 2022. Whywomenchoosedivorce: Anevolutionaryperspective. In CurrentOpinion in Psychology. Roč. 2002, č. 43, s. 300 – 306. ISSN 2352-250X. Dostupné na internete:

<<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352250X21001299>>.

RAPPAPORT, R. Sol. 2013. DeconstructingtheImpact of Divorce on Children. In FamilyLawQuarterly. Roč. 47, 2013, č. 3, s. 353 – 377. ISSN 0014-729X. Dostupné na internete:

<<https://www.jstor.org/stable/24576133>>.

ROSNATI, Rosa – BARNI, Daniela – UGLIA, Daniela. 2014. Adolescents and ParentalSeparation or Divorce: TheProtective Role of ValuesagainstTransgressiveBehavior. In Procedia - Social and BehavioralSciences. Roč. 2014, č. 140, s. 186 – 191. ISSN 1877-0428. Dostupné na internete:

SLATER AND GORDON LAWYERS. 2018. Money worries top list of reasonswhymarriedcoupleswillsplit in 2018. [online]. Publ. 08.01.2018. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<<https://www.slatergordon.co.uk/newsroom/money-worries-top-list-of-reasons-why-couples-will-split-in-2018/>>.

SMYČKOVÁ, Romana – KOTRECOVÁ, Alexandra. 2009. Rozvod. In Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings. Brno : Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1.

SZKANDER, Dušan. 2020. Slušný rozvod. [online]. Publ. 14.12.2020. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<<https://www.consensus-mkc.sk/slusny-rozvod/>>.

a8nrvSX3FYmbsuT0hDbpwx1lMj7RbXb1BvzflyE!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/>.

TEYBER, Edward. 2007. Děti a rozvod. Praha: Návrat domů, 2007. 227 s. ISBN 978-80-7255-163-7.

TURCSÁNYIOVÁ, Silvia. 2023. Rozvod manželstva. [online], [cit. 23.11.2023]. Dostupné na internete:

<<https://stlegal.sk/rozvod-manzelstva-zakonne-podmienky-pre-rozvod-manzelstva/>>.

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. 2013. Rozvod rodičov. Rozchod rodičov. [online]. Publ. 28.06.2013. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<https://www.upsvr.gov.sk/socialne-veci-a-rodina-2/rodina/rodina/rozvod-rodicov-rozchod-rodicov.html?page_id=308549>.

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. 2021. Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb. [online]. Publ. 09.11.2021. [cit. 30.04.2022]. Dostupné na internete:

<https://www.upsvr.gov.sk/socialne-veci-a-rodina/rodina/poradensko-psychologicke-sluzby/cinnost-referatov-poradensko-psychologicky-sluzieb.html?page_id=13517>.

WEISFELD, E. Glenn – WEISFELD, C. Carol. 2017. Manželstvo. Evolučná perspektíva. In Psychiatria – Psychoterapia – Psychosomatika. ROč. 24, 2017, č. 2, s. 29 – 36. ISSN 1338-7030. Dostupné na internete:

<https://vydavatelstvo-f.sk/sites/default/files/manzelstvo_evol.pdf>.

WILLOUGHBY, J. Brian et al. 2019. “I’m Scared because Divorce Sucks”: Parental Divorce and the Marital Paradigms of Emerging Adults. In Journal of Family Issues. Roč. 41, 2019, č. 6, s. 711 – 738. ISSN 0192-513X. Dostupné na internete:

<<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0192513X19880933>>.

Zákon č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.

Kontakt

JUDr., PhDr. ŠTEFAN NESZMÉRY, LL.M., Ph.D.

Katedra sociálnej práce

Pedagogická fakulta UK Bratislava

neszmery@fedu.uniba.sk